

عاشیق ادبیاتی و ایران عاشیقلار بیرلیگی نین قورولوشو

• عاشیق سلجوق شهبازی^۱

عاشیق سلجوق شهبازی ۱۹۶۲-جی ایلده قیش فصلی نین اول آیی نین ۶-جی گونونده میانین آغاقیشلاق کندینده دونیا یا گؤز آچیر. ۱۹۷۵-جی ایلده «شوکور کیشی» تهران کؤچهرک «نعمت آباد» محله سینده مسکونلاشیر. سلجوق بیر گون گؤرور کی، قونشودا فرش ماغازاسیندا بیر عاشیق یاخشی ساز چالیب اوخویور، جاماعات دا بیغیلیب اونا قولاق آسیر. سلجوق اوتانا-اوتانا گلیب ماغازانین یانیندا دایانیر، عاشیقین سازینا، سؤزونه قولاق آسیر. بوردا اولان آدمالردان بیر ییدالنه بگه دئییر کی، عاشیق «ایمامزاده حسن» ده قاتار کؤریوسونون یانیندا بیر سازیندله تانیس اولدوم. چوخ گؤزل ساز باغلا ییر و گؤزل ده ساز چالیر. لاپ بولاق کیمی قایناییر. «عاشیق ییدالنه» دئییر آدی نهدیر؟ دئییر کی، آدی «عاشیق عوض» دیر. عاشیق ییدالنه دئییر: او منیم اوستادیمدیر. اونون اوستونه نه او تاید، نه ده بو تاید بیر عاشیق یوخدور. آنجاق عاشیقلیغا گنتمیر. بونو ائشیدن سلجوق اؤز-اؤزونه دئییر کی، نه گؤزل اولدو، من صباح گنیدی اوستاد عاشیق عوضی تاپیب، اوندان عاشیقلیق درسی آلاجاغام. سحری گون گنیدی اوستاد عوضی تاپیر و اونا دانیشیر کی، "آی اوستاد، من عاشیقلیق صنعتینی چوخ سئویرم، عاشیق اولماق ایسته ییرم. آنجاق آتام بیلسه، منی ائوه قویما یاجاق. من نه ائدیم؟". اوستاد عوض دئییر: "بیر هاوا چالیرام، اونو اوخو من سنین سسینه باخیم، سونرا دئییرم نئیله یه سن". اوستاد عوض بیر هاوا چالیر، سلجوق دا اوخویور. اوستاد عوض سلجوقون سسینی چوخ بگنیب دئییر: "اوغول! بوندان بئله منیم ماغازام سنیندیر. واختین اولندا گل هم ساز باغلاماغی، هم ده ساز چالماغی اؤیره دیم. ساز آلماق لازیم دئییل. سن هر گون ده گل سن من سنه درس وئررم. هئچ کیمه ده دئمه. بیر گون هامی گؤرر کی، سن بؤیوک بیر صنعتکارسان. اوندان آتان سنین ساز چالیب اوخوماغیندان لذت آلا، من ده سئویرم". سلجوق ۴ ایل عاشیق عوضدن عاشیقلیق درسی آلیر. نه آتاسی بیلیر، نه ده جاماعات. بیر گون اوستادینا دئییر: "آی اوستاد! من صاحبان عسگر گنیدیم".

^۱ ایران عاشیقلار بیرلیگی باشقانی (www.ashiqlarbirli.ir).

سلجوقا خیییر-دوعا وئرییر. سلجوق اوستاددان آیریلییر، ۱۹۸۰-جی ایلده عسگر گئدیر. ۲ ایل سونرا عسگرلیکدن قاییدیر، گؤرور اوستادی دونیاسینی دگیشیب. سازسیز قراری گلمه یین سلجوق گئدیر تهرانین "خاک سفید" (آغ تورپاق) محله سینده چیریشانلی عاشیق حسین اسد ایله تانیش اولور. سونرا چنگیز و فروخ مهدی پورو گتیریر نعمت آبادا. بیر نئجه ایل اونلاردان ساز باغلاماق و ساز چالماق اؤیره نیر. بیر واخت شوکور کیشی گؤرور اوغلو هم ساز چالیر، هم ده ساز باغلا ییر. ۱۹۸۸-جی ایلده سلجوق باشلا ییر عاشیقلیغا.

بیر-ایکی ایلین ایچینده تهران دا و بوتون آذربایجان دا سلجوق ون ساز ماغازاسی و چالیب اوخوماسی دیلر ازبری اولور. هر یاندان گلیرلر ساز آلماقا و ساز اؤیرنمگه. نعمت آباد بیر بالا باکی کیمی تانییر. بیرگون پروفیسور دوکتور محمدحسین (دوزگون) عاشیغا دئییر: عاشیق! بوتون خالقین یانیندا حؤرمتین وار، هامی سنی اورکدن سئویر. ائله منیم ده کؤنلومه یاتیبسان. بوندان سونرا من سنی آذربایجانین میلی عاشیغی آدلاندیریرام و سنین آدینی دا عاشیق سلجوق قویوروم. عاشیق سلجوق ۱۹۸۹-جو ایلده "آذربایجان عاشیقلا ری" توپلوسونو یارادیر. ۱۹۹۲-جی ایلده آذربایجانا سفر ائدیر. گنجده عاشیق دیپلومونا لایق گؤرولور.

۱۹۹۹-جو ایلده کوللکتیوی نین آدینی دگیشدیریب "دده قورقود عاشیقلا ری" آدلاندیریر. چوخ چالیشدیقان سونرا ایران رادیو و تلویزیونوندا عاشیق موسیقیسینی رسمی لشدیریر. ۷ ایل رادیو و تلویزیوندا چیخیش ائدیر.

۲۰۰۵-جی ایلده "اتل سسی" آدیندا بیر شعر کیتابی ایشیق اوزو گؤروب. ۲۰۰۶-جی ایلده دده قورقود کیتابی نین قازان خان داستانی چاغداش عاشیق دیلینه چئویریب و دده قورقود عاشیقلا ری ایله ایفا ائدیب. ۲۰۰۷-جی ایلده "تپه دن دیرناغا آذربایجانام" شعر کیتابی خالق شاعیری زلیمخان یعقوب ون یازدیغی مقدمه ایله نشر اولونوب.

دده قورقود عاشیقلا ری ۲۰۱۰-جو ایلده آذربایجان دا گنجیریلن بیرینجی اولوسلار آراسی عاشیق فستیوالینا دعوت اولور. فستیوالدا دده قورقود عاشیقلا ری نین رهبری کیمی چیخیش ائدیر. عاشیق سلجوق شهبازی ۲۰۱۰-جو ایلده ایران دا موسیقی ائوینده ایران عاشیقلا ری نین نماینده سی سئچیلیر. ائله بو ایلده "عاشیق داستانلا ری" کیتابی ایشیق اوزو گؤرور. ۲۰۱۳-جی-ایل "ایران عاشیقلا ری و ادبیاتی" کیتابی عاشیق سلجوق شهبازی نین ۴۰ ایلده چکدیگی زحمتین بهره سی نشر اولور. عاشیق صنعتینده ۸ کلاسیک عاشیق هاوا سی نین یارادیجیسی دیر. عاشیق سلجوق شهبازی ایرانین موسیقی ائوینده یونه تیم قورولو (هیئت مودیره) اویه سی اولوب و عاشیق ادبیاتی حاقیندا بیر نئجه بلیمس مقاله یازیب. بو مقاله لر دن بیر ی آشاغیدا وئریلمیشدیر:

سلام وئریب بیر مجلسه واراند،
یاخشی اگلش، یاخشی اوتور، یاخشی دور.
دیندیرنده کلمه-کلمه جاواب وئر،
گۆرن دئسین برکاللاه، یاخشی دیر.
خسته قاسیم

عاشیق ادبیاتی صنعتینده بیزیم اولولاریمیز حدیندن آرتیق چوخ اولوب. دده قورقود باشدا اولماقلا عاشیق عباس و دده قوربانی زامانیندان بری قالان سندلر عاشیقلاردیر. بو حاقدا، دده و اوستاد عاشیقلارین هر بیرینین آیریلیقدا سینه-سینه بیر بؤیوک سؤز خزینه سی دئمک اولار. چوخ حیف کی، گئت-گنده و بیر-بیرینین آردینجا، گۆزوموز گۆره-گۆره بو داهیلری الدن وئریریک.

من ائله حساب ائدیرم کی، بیز هر ساعاتدا عاشیق ادبیاتینا عاید بیر نئچه کیتابخانانی اؤز الیمیزله و بیله-بیله تورپاغا باسدیریریق.

بسدیر بو دوروب-دایانماق، گۆزوموز گۆره-گۆره بو قدر بؤیوک بیر وارلیغی الدن وئریمک. من بو ادبیاتین باشینا بیر قاسیرغا اوتورماقدان چوخ سیخیلیرام. بئله بیر وضعیتی گۆرنده گنجیمیش اوستاد عاشیقلارا رحمت اوخویورام کی، بو قدر درین بیر مدنیتین قورونوب ساخلانماسیندا نه قدر چتینلیکلر چکیلر. قالانلارینا دا هر زامان تانیریدان جان ساغلیغی آرزایلاییرام. اونا گۆره کی، بو عاشیقلارین هر تک-تکی نین سینه سی بیر منبع و جانلی سنددیر. صباح بونلارین هئچ بیرینه الیمیز چاتمایاجاق. من بو صنعتی و بو عنعنلری داوام ائتدیرن عاشیقلارین گوجونه آرخالانیب دانیشیرام. دونیانین معتبر موزه لرینده ساخلانیلان کیتابلار و الیمیزده اولان جانلی سندلر وار. یعنی بو عاشیقلاریمیزین حسابینا و اولارلا اساسلاراق دئییرم کی، نئچه مین ایل بوندان اوله قایدابیلیریک! یوز ایل بوندان اوله قدر "فولکلور" کلمه سی هئچ بیر کیتابدا گۆزوموزه دگمیردی. بو کلمه نین یئرینه بیزلر "عادت-عنعنه"، «دب» کلمه سینی ایشلتمیشیک. دئمه لی، بیزیم فولکلوروموزون نئچه مین ایللر تاریخی واردیر. هر یاندا فولکلوردان صحبت اولاندا بیز ده اؤز داستانلاریمیزدان دانیشابیلیریک. میثال اوچون، دده قورقوددان سونرا عاشیقلیغین گوجلوقولو اولان دگرلی دده قوربانی دن باشلامالی ییق. دده قوربانی نین فلسفه سی نین بینؤوره سی فولکلوردا معنا تاپیر. فولکلور ایکی کلمه دن تشکیل اولونموش دونیا شؤهرتلی بیر وارلیقدیر: "فولک" یعنی خالقلار، "لور" دا علم، فایدا و دوشونجه دئمکدیر. علمین، دوشونجه نین خصوصاً عاشیقلیغین بونؤوره سی دده قوربانی دیر. قوربانی نی هر طرفلی تانیماق اوچون من ائله دده قوربانی دن بیر احوالات دانیشیرام، سیز اؤزونوز قیمت وئرین. ایکی حؤکمران، بیر شاه اسماعیل و بیر سلیم پاشانین معروف چالدیران دؤیوشونده دده قوربانی گئدیر سلیم پاشانین یانینا کی، ساواشی داباندیرسین، او مقامدا دده قوربانی گۆر نه دئییر:

سن عثمانلی سولطانیمسان

خطایی ده شاهیم منیم

اگر چیخسان حق سۆزومدن
توتاجاقدیر آهیم منیم

بو ایش شیطان شر ایشیدیر
چوغول کذاب پیشمیشیدیر
ایکی قارداش دؤیوشودور
قارداش پادشاهیم منیم

قوربانى دیر گلن شاهاد
کند - یورد اولوب شهر بریاد
بو دؤیوشدن قازانیر یاد
ای آرخا پناهیم منیم

عاشیق ادبیاتی نین ددهسی قوربانى بیر سۆزله ایکی قارداش دؤیوشونه سون قویدو، آما ۲۱- جی عصرده باخین گۆرون بو وارلیق نه قدر تنزوله گئدیر. بو ادبیاتین و عاشیق صنعتی نین گنچمیشینی بئله گوجلو بیله- بیله ایندیکی زاماندا بئله تنزوله اوغراماسینی گۆروب سیغیشدیرا بیلمه دیم. بو ادبیاتین قورونماسینا و دؤلت طرفیندن حمایه اولماسینا بیر یول آختاردیم و نهایت بونو باشا دوشدوم کی، من ایران دا بیر تشکیلات یاراتماسام بو صنعته یانان یوخدور و هره اؤز ایشینده دیر. چوخ عاشیقلارلا دانیشدیم کی، گلین بیر قالارغی ایش گۆرک، باخدیم کی آلینمیر آتالاریمیزین بیر سۆزو وار دئییلر "آشپاز ایکی اولسا آش یا شور اولار یا دوزسوز." نهایت ۴ ایل بوندان اول باشلادیم "گیزلیجه" دؤلته کتبی مراجعتلر ائتدیم. بیر چوخ میلت

وکیلیمیزله دانیشدیم، الیم چاتان ناظیرلرله دانیشدیم، بلدیه باشچیلاریلا دانیشدیم و نهایت ایسته دیگیمین یولونو تاپدیم. ۳ ایل گیزلیجه سینه هر ایشی گۆرندن سونرا بوتون لازیم اولان سندلری الده ائندن سونرا بو ایشی آشکارا سالدیم. ایندی دئییرسینیز کی، نییه ۳ ایل گیزلیجه بیرلیگین

سندلرینی توپلادیم؟ آخی بیزده بیر آتالار سۆزو ده وار کی دئییلر "آغاجی اؤز ایچیندن قورد بیئر." او تایللی - بو تایللی ائله آداملار تانیردیم کی، بیلسه دیدیلر من ایران عاشیقلار بیرلیگینی یاراتماق ایسته بییرم، هامیدان اؤنجه انولار بو ایشه مانع اولاجاقدیلار. آما یارادان منه یار اولدو، نهایت من ایران عاشیقلار

بیرلیگی نین رسمی فعالیت سندینی حؤرمتلی ناظیریمیزین امضاسیلا ۲۰۱۵ - جی ایلین یای فصلی نین اول آییندا آلدیم و باشلادیق بو بیرلیگه بوتون عاشیق‌لاری عضو ائتمگه. بیرینجی تبریزده ایران عاشیق‌لار بیرلیگی نین نمایندسینی سئچدیک. سونرا اورمییه، زنجان، میانا، پارس‌آباد، همدان، مشکین‌شهر و بوتون شهرلرین نمایندهلرینی سئچدیک و بو بیرلیگین آچیلیشی نین گونونه قرار وئردیک. بوتون شهرلرین نمایندهلرینه مکتوب گؤندردیم و هر نمایندلیگیمیزدن تشریف گتیرن عاشیق قورولارینا ۵ دقیقه واخت وئردیک. ۱۲ شهردن عاشیق‌لار قورولو گلدی. آذربایجان، گورجستان و تورکیه‌دن ده عاشیق‌لار گلدیلر و ۲۰۱۵ - جی ایلین اوکتوبر آیی نین ۹ - دا تهران‌دا بو آچیلیشی گنچیردیک و ائله او گوندن باشلادیم ۵ شهره شعبهلرین اجازه‌سینی آلدیم و او شهرلر تبریز، اورمییه، کرج، زنجان و اردبیل اولدو. بو شهرلرین نمایندهلری باشلادیلار اؤز شهرلرینده اؤز ایشلرینی داوام ائتمگه. من شهرلرین نمایندهلرینه دئدیم کی، بو گوندن چالیشین شهرین باشچیلاری ایله دانیشین هر شهرده بیر آچیلیش اولسون و شهرین باشچیلارینی دعوت ائدین و اونلاردان ایسته‌یین کی ایران عاشیق‌لار بیرلیگی نین نمایندهلرینه ائو وئرسینلر. بو عرفه‌ده کرج نمایندهلری گنجه - گوندوز چالیشدیلار و بیر آچیلیش گنچیردیک.

او بیر شهرلرین نمایندهلری ده چوخ ایشلرینی گؤروبلر. اینانیرام کی، بو یاخینلاردا تبریزین نمایندسی

آلیشیق چوخ طنطنه‌لی بیر آچیلیش مراسیمی گنچیره‌جک. من اؤزوم ده مرکزده، تهران‌دا دورمادان، دایانمادان ایران عاشیق‌لار بیرلیگی‌نه بیر ائو آلمانا چالیشدیم و نهایت تهران‌ین ۵- جی منطقه‌سینده بیرلیگه بیر ائو آلدیق و ۲۰۱۶- جی ایلین فئوریه آیی نین ۹-دا بو ائوین آچیلیشینا گنچیردیک.

آچیلیشا تهران بلدییه‌سی نین مدنی معاوینی حؤرمتلی اسماعیل علی‌اکبری، میلت وکیللری، اعتماد قزنتی نین باش رداکتورو و میلت وکیللی دوکتور ائلیاس حضرتی، آذربایجان جمهوریتی نین ایران‌داکی صلاحیتلی سفیری حؤرمتلی دوکتور جوانشیر آخوندوف و بیر نئچه اجتماعی خادیم بو ائوین آچیلیشیندا اشتراک ائتدیلر و اؤز خئیر دوعالارینی وئردیلر.

بو بیرلیگین قورولماسی نین نتیجه‌لریندن بیر ده خالق شاعیریمیز زلیمخان‌ین آنما گنجه‌سی اولدو کی، ۲۰۱۶- جی ایلین فئوریه آیی نین ۱۴- ده تهران‌ین اندیشه مدنیت ساراییندا ساعت ۱۷:۳۰-دان ۲۲-یه قدر، آذربایجان عاشیق‌لار بیرلیگی نین صدری مرحوم خالق شاعیریمیز زلیمخان‌ین قیرخینا گؤره بیر اولوسلار آراسی آنما گونو گنچیردیک و بو عزیزیمیزین روحونا سازلا، سؤزله دوعا ائتدیک.

۲۰۱۶ - جی ایلین مای آیی نین ۲۴- ده تهرانین بهاران مدنیت ساراییندا دده شمشیر آدینا اولوسلار آراسی عاشیق فستیوالی دوزنله دیک. فستیوالدا ۱۸۳ عاشیق اشتراک ائتدیلر. ۶ اوستاد عاشیق و عاشیق ادبیاتینا خیدمتی اولانلار دده شمشیر دیپلومو وئرلیدی. فستیوالین دیپلومونا نایل اولانلاردان بیر چؤخ

حؤرمتلی حسین سیامی
تیکمه داشلی، بیر
قاراداغین اوستاد عاشیقی
فتح آقا رضایی، تبریزدن
اوستاد عاشیق حسین
ساعی، اورمیه نین چوخ
تانیمنیش اوستاد
عاشیقی و ایران عاشیقلار
بیرلیگی نین اورمو

شعبه سی نین صدری هدایت مهری، ایران عاشیقلار بیرلیگی نین همدان شعبه سی نین صدری اوستاد عاشیق نصرت الله زرگر و ساری تئل عاشیقلار قوروقونون رهبری اوستاد رضا افشار اولدولار. بو فستیوالین لایحه سی نی یازماقدا و بو فستیوالین باشیندان سونونا قدر گنجه - گوندوز زحمت چکن ایران عاشیقلار بیرلیگی نین تبریز شعبه سی نین باشقانی ایران عاشیقلار بیرلیگی نین باشقان یاردیمجیسی عالی میز محمد عبادی "آلیشیق" جنابلاری اولدولار.

ایران عاشیقلار بیرلیگی نین بیر بؤیوک پروژه سی ده بوندان عبارتدیر کی، ۲۰۱۶- جی ایلین سونونا کیمی عاشیق عباس توفارقانلی نین ۱- جی اولوسلار آراسی عاشیق بایرامینی ایراندا گنچیرجگیک و بو بایرام دوزنلی اولاراق هر ایل داوام ائده جک. ایندی من بوتون آذربایجانلیلارا اوز توتورام و هر بیرینیزدن تمنا ائدیرم بو ایران عاشیقلار بیرلیگی نی تک و کیمسه سیز قویمایین. کیمین الیندن نه گلیرسه بویورسون. بو ادبیات و مدنیت هامیمیزیندیر ■